

Motion till riksdagen 2020/21:3443

av **Pål Jonson m.fl. (M)**

Ett starkt svenskt försvar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ökade incitament för GSS/K och GSS/T och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värnplikten och att anställa dugliga personer med ofullständiga betyg och ge dem möjlighet att läsa upp dessa och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ändringar i lagar och regler för att underlätta och stärka reservofficerens möjligheter till tjänstgöring och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utredning angående löneutfyllnad för reservofficerare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn om en mer regelbunden kontroll av reservofficerare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av efterlevandeskyddet för personal inom räddningstjänst, polis och militär personal och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler åtgärder för att underlätta rekrytering till hemvärnet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av förstärkt och utvecklad kunskap och information om veteraner och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en förbättrad och utbyggd veteranvård och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utveckla ett fristående centrum för veteraner och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fortsatt satsning på veteranrelaterad forskning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett proaktivt jämställdhetsarbete inom Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn som syftar till att effektivisera ledning av Försvarsmakten och klargöra de framtida resursbehoven hos den politiska ledningen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet på sikt av ytterligare en militärhögskola i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utbyggnad av Totalförsvarets skyddscentrum och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Försvarsmaktens möjligheter att öva och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna lägger i denna kommittémotion ett antal förslag för att stärka helheten i det militära försvaret med fokus främst på personal- och organisationsfrågor. Det som gäller materiel, forskning, industri och cyber hanteras i egna kommittémotioner. Dessa förslag ska ses som ett komplement till den följdmotion Moderaterna avser lägga fram när regeringens inriktningsproposition för totalförsvaret föreligger.

I följdmotionen till regeringens inriktningsproposition kommer Moderaterna att föreslå en större ekonomisk ram än vad regeringen avser gå fram med i perioden efter 2025. Det innebär att med Moderaternas långsiktiga ekonomi för försvaret kommer helheten i försvarsberedningens förslag att kunna genomföras fram till år 2030.

Personal

Försvarsmaktens personal är grunden i det svenska försvaret och en hållbar personalpolitik kommer att vara avgörande för det svenska försvarets förmåga att utvecklas och stärkas och för att kunna attrahera kompetenta medarbetare. Moderaterna ställer sig bakom den ökning av antalet värnpliktiga som försvarsberedningen föreslår. Den är en förutsättning för att kunna fylla upp befattningarna i krigsorganisationen. De värnpliktiga utgör även en viktig rekryteringsbas för såväl framtidens officerare som kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän.

Samtidigt är det dock viktigt att framhålla att det svenska försvaret framgent kommer att utgöras av en blandning av olika kategorier varav kärnan utgörs av de kontinuerligt anställda. Genom denna blandning kan försvaret både ha en god insatsberedskap och flexibilitet samt ha ett tillräckligt antal personer som kan kallas in i händelse av kris och krig.

Förbättrade incitament

Sveriges förmåga till en hög insatsberedskap för en mängd olika uppgifter möjliggörs genom att ha tillräckligt med personal som omedelbart kan lösa en uppgift. Här fyller de kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldaterna och sjömännen (GSS/K) en avgörande roll. De kan tillsammans med de tidvis tjänstgörande (GSS/T) också utgöra en välutbildad och välövad stomme för att få större förband att snabbt kunna lösa uppgifter. GSS/K och GSS/T är på många sätt basen och lösningen för att få dugliga krigsförband i hela Sverige. Moderaterna värnar därför om systemet med GSS/K och

GSS/T och ser gärna att det utvecklas i samklang med ökade värnpliktsvolymerna. För att ytterligare värna systemet med GSS/K och GSS/T bör Försvarsmakten genomlysna och överväga att förbättra incitamenten för GSS/K och GSS/T. Det kan exempelvis vara ekonomiska premier, utbildningsstöd för vidare studier eller annat som gör det lättare att rekrytera och inte minst behålla redan anställda GSS/K och GSS/T.

Värnpliktiga

En central del i försvaret av Sverige har varit och kommer fortsättningsvis vara värnplikten. En annan viktig del är det vi brukar kalla folkförankring. Värnplikt och folkförankring är tätt förknippade med varandra. Den viktigaste förutsättningen för en bred och djup folkförankring är dock att det krävs mångas engagemang, inte bara i Försvarsmakten eller i frivilligorganisationerna, utan i ett mycket bredare perspektiv. Tystnad och ointresse för frågor kring landets säkerhet är mer skadligt för folkförankringen än något annat. De kommande årens värnpliktskullar kommer numerärt inte vara i närheten av de som utbildades under kalla kriget, vilket innebär att antalet svenskar som direkt är involverade i försvaret av Sverige är relativt liten. Därför måste fler engageras att stärka försvarsförmågan. Här spelar hemvärnet och de frivilliga organisationerna en viktig roll. För att få de som genomfört militär grundutbildning att söka sig till hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna är en meningsfull, högkvalitativ och säker grundutbildning A och O. Här har Försvarsmakten gjort ett bra jobb hittills och för att fortsatt kunna hålla en god kvalitet i värnpliktsutbildningen även fortsättningsvis måste försvarspolitikerna vara långsiktig och innehålla tillräckligt med resurser.

För att bredda rekryteringsbasen bör befattningskraven för uttag av värnpliktiga till den militära grundutbildningen ses över. Möjligheten bör ges att låta lämpliga personer utan behörighet antas, för att låta de som har ofullständiga betyg i de centrala ämnena läsa upp dessa vid en eventuell anställning.

Reservofficerare

Idag finns det cirka 6 700 reservofficerare anställda i Försvarsmakten. Ett stort antal är förmodligen inte tillgängliga för tjänstgöring och en stor del är över 50 år, varav många inte har tjänstgjort på länge och har därför inte relevant kompetens. En genomlysning av de nu anställda reservofficerarna bör genomföras samtidigt som en inventering görs av dagens och morgondagens behov i Försvarsmakten av reservofficerare. Genomgången ska genomföras i syfte att krigsplacera reservofficerarna och använda dem i till exempel grundutbildningsverksamheten som står inför tillväxt. Det handlar om att få rätt personer med rätt kompetens i rätt befattning. I analysen bör fokus också läggas på Försvarsmaktens framtida behov i syfte att kunna rekrytera och utbilda nya reservofficerare för morgondagens krav.

Uppföljningen av reservofficerarnas civila karriär måste också bli tydligare. Detta för att Försvarsmakten ska kunna använda reservofficerens kompetens på bästa sätt.

För att underlätta och stärka reservofficerens möjligheter till tjänstgöring bör reservofficerare få laglig rätt att få tjänstledighet för tjänstgöring i Försvarsmakten precis som GSS/T har. Det skulle enkelt kunna genomföras genom en ändring i lag (2012:332). Dessutom bör reservofficerare likställas med yrkesofficer gällande

ersättning som instruktörer inom frivillig försvarsutbildning. Detta för att förbättra möjligheterna att få kvalificerade instruktörer i till exempel hemvärnet. Det skulle dessutom göra det mera ekonomiskt attraktivt för reservofficeraren att tjänstgöra inom frivillig försvarsutbildning. Även detta kan ske snabbt och enkelt genom en förändring i förordning (1194:522).

Många reservofficerare har högre lön i sitt civila jobb än när de tjänstgör i Försvarsmakten. Det betyder att de förlorar inkomst när de tjänstgör som reservofficer. Är man reservofficer och statligt anställd har man däremot så kallad löneutfyllnad för att utvika problemet med förlorad inkomst. Det är bra men borde gälla oavsett var du är anställd. Ett system för löneutfyllnad för reservofficerare vid tjänstgöring bör utredas. Där alla arbetsgivare också kompenseras för den extra utgiften.

Reservofficerarna har av förklarliga skäl inte samma kontakt med Försvarsmakten. Det innebär bland annat att händelser av vikt i reservofficerens liv inte alltid förmedlas till Försvarsmakten. Det kan röra sig om bland annat brott begångna av en reservofficer. Bakgrundskontroll genomförs vid antagning till reservofficersutbildning men bara vid specifika fall senare. För att förbättra säkerheten och öka tryggheten bör en översyn ske hur kontroll mot till exempel brottsregistret skulle kunna ske på mera regelbunden basis.

Efterlevandeskydd för samhällsviktiga yrken

Personal inom räddningstjänst, polis och Försvarsmakten löser samhällsviktiga insatser dygnet runt, året runt. De rycker in när det uppstår tillbud och olyckor i form av eldsvådor, trafikolyckor, skogsbränder, översvämningar och stormskador. De skyddar oss från främmande makt, inre hot och dolda hot. De löser svåra och farliga brott. Kort och gott så jobbar många dagligen med risk för sitt eget liv för att hjälpa oss andra. De har en lön som lämnar mycket övrigt att önska och de har i många fall ett akut behov av flera kollegor. När den värsta tänkbara inträffar, dödsfall i tjänsten finns ett efterlevandeskydd som inte svarar upp mot den risk dessa människor tar. För att den efterlevande familjen ska kunna få det någorlunda ekonomiskt drägligt den första tiden efter ett dödsfall behövs allt för ofta insamlingar från kollegor och andra som bistår med ekonomisk hjälp.

Så ska det inte behöva vara, samhället skall ställa upp för de drabbade som har haft anhöriga som ställt upp för samhället. Därför behöver en översyn av efterlevandeskyddet för personal inom räddningstjänst, polis och militär personal som förolyckas i tjänsten.

Hemvärnet

Hemvärnet fyller en viktig roll i såväl fred, kris och krig. En stor utmaning är att rekrytera hemvärnssoldater. Personalbehovet för hemvärnet är stort och det finns fortfarande för mycket vakanser. Eftersom kopplingen mellan var du gör din värnplikt, var du bor och om du engagerar dig i hemvärnet efter genomförd grundutbildning är stark finns det stora vinster om grundutbildning av värnpliktiga har stor geografisk spridning. Ett ytterligare förslag för att underlätta rekryteringen är att en utredning bör övervägas med uppdrag om möjligt att hitta kompositionssystem för arbetsgivare som anställer hemvärnspersonal. Detta för att göra det attraktivt att anställa och bli hemvärnssoldat.

En utvecklad veteranpolitik

Sedan alliansregeringen 2010 tog ett helhetsgrepp i frågan med att sätta fokus på veteraners viktiga insatser har veteranpolitiken tagit stora steg framåt. Inrättandet av Veterandagen, Försvarsmaktens Veterancentrum, Veteranmottagningen i Uppsala, upprättandet av allt fler minnesmonument runt om i landet och inte minst att Veterandagen sedan 2018 firas som allmän flaggdag, har lett till ett större erkännande av och en ökad kunskap om Sveriges viktiga internationella insatser och de kvinnor och män som har utfört och utför dem.

Detta arbete får dock inte stanna med det, utan behöver utvecklas. Fortfarande är kunskapen hos den breda allmänheten om de militära och framför allt de civila veteranerna för liten i förhållande till det erkännande deras insatser förtjänar. Ett samlat informationsarbete behöver skapas mellan ingående myndigheter och veteranorganisationer i att till exempel ta fram informationsmaterial, utveckla ceremonier, medaljering, förmåner etc. Informationen ska kunna användas till allmänheten men också till olika myndigheter, organisationer och näringslivet.

Flertalet av de militära veteraner som återvänder från internationella insatser, gör det i gott skick, både fysiskt och psykiskt, med erfarenheter av kriser och psykiska påfrestningar som är till stort gagn för det svenska samhället. Dock återvänder ett antal med svåra trauman, posttraumatisk stress och fysiska skador till följd av sin tjänstgöring. För militär personal har Försvarsmakten idag ett särskilt uppföljningsansvar, obegränsat i tid, i att bistå den enskilde i sin rehabilitering samt erbjuda funktioner dit veteraner och deras anhöriga kan vända sig för att få stöd, bland annat Veteranmottagningen vid Uppsala universitetssjukhus. Den kompetens som där finns saknas dock i stora delar av den övriga vården i Sverige, liksom hos kommuner och Försäkringskassan. Det saknas en sammanhängande vårdkedja. En god och effektiv samordning mellan kommuner, regioner, myndigheter m.fl. behöver därför inrättas. På sikt ser Moderaterna det som välkommet om det utvecklas en plats och verksamhet där veteraner och anhöriga kan vistas under längre eller kortare tid tillsammans och få kvalificerat stöd och hjälp.

Den hjälp och det stöd som lagmässigt finns för militär personal saknas dock idag för civil personal i form av läkare, sjuksköterskor, räddningspersonal, poliser m.fl. som deltar i internationella insatser för att bistå vid naturkatastrofer, sjukdomsutbrott, och i krig. En motsvarande ordning bör därför införas för civila veteraner som gjort insats internationellt precis som Veteranutredningen föreslagit.

2017 inrättades ett Veterancentrum inom Försvarsmakten med uppgiften att ha uppföljningsansvar för militära veteraner och deras anhöriga samt att bistå med stöd till desamma. Veterancentrum utgör en viktig funktion inom myndigheten, men upplevs av många veteraner och veteranorganisationer som för fokuserade på Försvarsmaktens ansvar snarare än att utveckla veteranfrågorna, innefattande både stöd, information, nätverk, forskning mm. Särskilt gäller detta omhändertagandet av frågan om det utvidgade veteranbegreppet, innefattande även civila tjänstemän som tjänstgjort utomlands.

Inrättandet av ett från Försvarsmakten fristående Centrum för veteraner skulle vara ett viktigt steg i utvecklingen av en sammanhållen, svensk veteranpolitik. Under ett fristående veterancenters paraply skulle man utöver stödjan verksamhet kunna samla informations- och forskningsinsatser kring de utmaningar som veteraner ofta drabbas av såväl under insatser som vid hemkomsten. Det skulle vidare kunna medverka till en bättre samverkan mellan försvarsmakt, myndigheter och näringsliv för att ta vara på veteraners kompetenser. Centrat skulle även kunna fungera som nätverksbildare för

organisationer som arbetar med veteraner. På det sättet skulle ett veterancentrum kunna bli en mötesplats för personer som deltagit i internationella insatser och deras anhöriga.

En god förebild hur det skulle kunna utformas finns i vårt grannland Norge.

Huvudansvaret för upprättandet av ett sådant centrum med därtill avsatta resurser skulle med fördel kunna åläggas Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna, som av veteranorganisationerna idag har de bästa, organisatoriska förutsättningarna att leda arbetet, men ägarskapet av centrat ska vara tillsammans med övriga veteranorganisationer.

Försvarsmakten har under ett flertal år lagt ut ett antal forskningsuppdrag på olika instanser för att öka sin kunskap om veteraner och deras anhöriga. De studier som hittills genomförts har framförallt haft fokus på psykisk och fysisk ohälsa samt socialt utfall. Insatserna har under åren förändrats i sitt innehåll och till sin karaktär och det är viktigt att låta forskning bidra med evidensbaserad kunskap för förståelsen av veteraners behov, även om de ser oerhört olika ut på ett individuellt plan. Forskningen kring veteranerna är dock i behov av både vidareutveckling och breddande i linje med en utvidgad och sammanhållen veteranpolitik.

Jämställdhet i Försvarsmakten

Jämställdhetsarbetet inom Försvarsmakten är viktigt. En organisation blir komplett med både kvinnor och män, och därför måste Försvarsmakten rekrytera de talanger som är bäst lämpade för uppgiften. Dock så är det tydligt att det går långsamt att öka andelen kvinnor i försvaret. 2018 var andelen kvinnor av de anställda 18 procent. Den siffran hade under 2019 ökat till 19 procent.

Lika viktigt som att rekrytera är fortbildning och att kompetenta medarbetare behålls. Kvinnor i det militära möter dock andra barriärer för sina karriärer än män. Grundläggande är tillgången till bra, ändamålsenlig materiel, exempelvis kläder och skor, som passar olikheter. Materielproblem får inte fortsatt nedprioriteras och felaktigt avfärdas som gnäll eller utseendefrågor. Nödvändiga åtgärder måste genomföras snarast i syfte att förhindra att anställda och pliktade kvinnor utsätts för hälso- och säkerhetsrisker. Förekommande materielrelaterade hälso- och säkerhetsrisker för kvinnor bör analyseras av en objektiv utredning vilken ska återkomma med förslag på omedelbara åtgärder.

För att nå ökad jämställdhet måste Försvarsmakten se över osakliga fysiska krav på befattningar samt kartlägga och förtydliga karriärvägarna inom Försvarsmakten. Detta är också något som Försvarsmakten själv har framhållit som viktigt för att öka andelen kvinnor.

Nyckeln till framgång i jämställdhetsarbetet är att alla vill, kan och väljer att leva efter den värdegrunden. Då kan vi inte tolerera problematiken med kränkningar. FOI:s rapport Karriärhinder för militära kvinnor visar på siffror där drygt 60 procent av de kvinnliga officersaspiranter och officerare som slutat upplevt kränkningar och nedlåtande kommentarer från befäl. Vidare rapporteras där att 75 procent från kollegor har upplevt kränkningar och nedlåtande kommentarer.

I uppropet #givaktochbitihop 2017 rapporterade kvinnliga yrkesofficerare, reservofficerare, civilanställda, frivilliga, soldater och sjömän i det metoo-inspirerade uppropet om kränkningar som kvinnor blivit utsatta för inom Försvarsmakten. Kvinnorna i uppropet konkluderar: Vi har sökt oss till Försvarsmakten för att vi är beredda att försvara Sverige och rätten att leva som man vill, men ofta har våra värsta

motståndare funnits i vår egen organisation. Det är helt oacceptabelt och inte hållbart för att få en jämställd organisation.

Arbete för teambuilding och mot diskriminering och trakasserier ska vara proaktivt, regelbundet, anpassat till unga militärers dagliga verksamhet och kommuniceras på ett genuint och väl synligt sätt av militär chef. Försvarmakten bör även kontinuerligt förbättra organisationens hantering av trakasserier eller kränkningar samt genomföra förtroendeskapande åtgärder.

En ändamålsenlig organisation

Försvarmakten har betydligt färre krigsförband än för tjugo, trettio och fyrtio år sedan. Värnpliktsutbildningen är i antal som utbildas en liten del av tidigare volymer. Antalet officerare, soldater och sjömän i internationelltjänst är idag färre än för några år sedan. Ett resultat av denna utveckling blev att antalet officerare på Försvarmaktens högkvarter var relativt många jämfört med de utbildande officerarna på förbanden.

De kommande åren kommer utbildningsvolymen öka, antalet krigsförband kommer att växa och de internationella åtagandena kommer att ligga på ungefär samma nivå som nu. Tillväxten av Försvarmakten kommer att till stor del vara avhängig förmågan att rekrytera och utbilda nya officerare och specialistofficerare. En annan viktig del är att materielförsörjningen förbättras och långsiktiga politiska beslut med destinerad finansiering fattas. För att klara omställningen till kraftig tillväxt bör en översyn av Högkvarteret göras i syfte att effektivisera ledning och beslutsfattande. I den ledningsutredning som genomfördes av Gunnar Karlsson på uppdrag av Försvarmakten nyligen finns bland annat förslag, med utgångspunkt i att officerarna ska i huvudsak fortsätta vara kvar på förbanden istället för på högkvarteret, som bör beaktas.

I en tid när försvaret av Sverige ska stärkas är det viktigt att alla berörda delar av samhället involveras och bidrar. Det finns få, om ens några idag yrkesverksamma, som arbetat med tillväxt gällande försvaret av Sverige. Därför måste vi ta ansvar för de politiska delarna och kompetensen för tillväxt stärkas främst inom Försvarsdepartementet och Finansdepartementet. En viktig del i tillväxten handlar om materiel frågor och en åtgärd skulle kunna vara en dedikerad statssekreterare med ansvar för materiel, forskning och industri. Det är extra viktigt då många materielprojekt löper över lång tid och innefattar stora summor pengar.

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) har som ett av flera uppdrag att stödja Försvarmaktens personalförsörjning. Det innebär bland annat att TRM mönstrar, skriver in och kallar till grundutbildning med värnplikt. Detta sker vid två av de två provningsenheterna i Stockholm och Malmö. TRM:s två provningsenheter har idag enligt egen redovisning ett kapacitetstak på cirka 27 000 provningar per år, ska TRM genomföra fler provningar behöver TRM etablera ytterligare en provningsenhet nägonstans i Sverige. Att etablera och färdigställa en ny provningsenhet tar två år.

Genom redan fattade regeringsbeslut, myndighetsbeslut i Försvarmakten och inte minst genom Försvarsberedningens rapport Värnkraft så kommer antalet värnpliktiga till Försvarmakten och därmed också antalet provningar hos TRM öka kraftigt. Antalet mönstringar och övriga provningar till bland annat Polismyndigheten som ska genomföras överstiger 27 000 stycken redan år 2021. Därför behövs en ytterligare provningsenhet etableras. Det är bra att regeringen i budgetpropositionen skjuter till medel för att etablera en tredje enhet efter att Moderaterna har drivit på i frågan.

Tillväxten av Försvarsmakten och Sveriges försvarsförmåga avgörs till stor del av hur rekrytering och kompetensförsörjning lyckas. En viktig del framåt kommer att vara möjligheterna till utbildning av nya officerare, reservofficerare och specialistofficerare. Idag genomförs utbildningen av officerare till stor del vid Militärhögskolan Karlberg i Stockholm. Delar av utbildningen sker också på andra platser. För att öka tillgänglighet, valfrihet och bidra till mindre sårbarhet bör det övervägas på sikt om inte utbildning av officerare bör ske på ytterligare en plats. Det skulle också underlätta rekryteringen om inte all personal utbildas i Stockholm. En eventuell ny ort bör ha koppling till både ett militärt förband, ett universitet och förläggas till en annan plats än Stockholm för att förbättra övningsmöjligheterna.

Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC) för skydd mot strålning, smitta och gift har till uppgift att tillhandahålla kompetens inom området. SkyddC har bland annat gjort viktiga insatser i samband med covid-19. På SkyddC finns det möjligheter för officerare och soldater att öva ibland annat kemiskt och biologiskt kontaminerade miljöer. En förmåga som är viktig i krig men också i samband med till exempel terrordåd. För SkyddC finns det behov och planer på att bygga en inomhusanläggning för att ytterligare kunna förbättra övningsverksamheten. Att kunna öva inomhus gör det lättare att anpassa miljöerna efter olika övningsars speciella behov. Det svenska försvaret ska växa vilket också innebär att Sveriges förmåga att kunna hantera incidenter med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen behöver utvecklas. Moderaterna liksom en majoritet i försvarsutskottet anser därför att Totalförsvarets skyddscentrums planer på utbyggnad ska genomföras när nödvändiga systemlösningar för skyddsfunktioner finns på plats.

Möjligheten att öva

Det måste gå att kombinera ett växande Sverige med äganderätt och ett återuppbyggt försvar. I en tid när säkerhetsläget i vårt eget närområde är sämre måste Sveriges försvarsförmåga stärkas. En viktig del i det är att Försvarsmakten behöver kunna öva allt mer. Frågan om Försvarsmaktens möjligheter att öva är dock inte okomplicerad då försvarets övningar kan vara bullriga och miljöpåverkande. Detta kan komma i konflikt med till exempel möjligheten att bygga bostäder eller bedriva turistverksamhet.

På grund av dessa ibland motstående intressen så är processen kring försvarets miljötillstånd är dock ofta mycket utdragen. Utifrån behovet att snabbt kunna öka försvarets övningsmöjligheter i en allt mer osäker omvärld.

Det finns exempel där tillståndsprocesser har dragit ut på tiden i flera år utan att Försvarsmakten har fått svar på sina ansökningar om att få använda övnings- och skjutfält. Problemet har uppmärksammats vid flera tillfällen. Bland annat har Moderaterna och de andra borgerliga partierna lyft frågan i riksdagen och har i försvarsutskottet fått majoritet för en uppmaning till regeringen att snabba på tillståndsprocesserna. Tyvärr så har regeringen inte gjort tillräckligt i frågan.

Försvarsmakten har uppmärksammat problemet med utdragna tillståndsprocesser i sitt kompletterande budgetunderlag. Där hemställer de till ändringar i miljöbalken som innebär att tillståndsprocessen förkortas. Detta genom att ta bort ett av de tre steg som i dag krävs för att få miljötillstånd, samt att få till en författningsreglering som säger att länsstyrelserna ska hantera ärendena skyndsamt. Den instans som föreslås tas bort är mark- och miljödomstolen och dess yttrande till regeringen. En sådan ändring skulle skyndsamt möjliggöra fler militära övningar.

Vi moderater skulle även vilja peka på ytterligare ett par möjligheter när det gäller att förenkla processen kring miljötillstånd och hitta sätt att jämka olika intressen.

Det går med rådande lagstiftning att använda sig av servitut, men bara inom miljöbalkens nivåer. Med andra ord, det är fortfarande de i miljöbalken uppsatta gränsvärden som gäller oavsett vad som avtalats i servitutet.

Frågan som måste ställas är hur vi ska prioritera rikets försvar i förhållande till miljöbalkens bullervärden. Rimligen bör Försvarsmaktens behov övertrumfa de som miljöbalken är satt att värna. Därför borde möjligheten att göra miljöbalkens bullerregler dispositiva för Försvarsmakten i samband med servitutstecknande ses över.

På det sättet skulle vi kunna säkra både försvarets möjligheter att öva och våra kommuners möjligheter att bygga bostäder. Menar vi allvar med att bygga ett starkt försvar måste vi göra det tillsammans med kommuner och regioner. Då blir försvaret en naturlig del av vår vardag och ses som en tillgång och inte en belastning på grund av en stelbent lagstiftning.

Slutligen vill vi lyfta möjligheten att ändra lagstiftningen så att Försvarsmakten i avvaktan på slutgiltigt besked om miljöprövning ska få möjlighet att bedriva övningsverksamheten interimistiskt. Detta utifrån det försämrade säkerhetsläget och behovet av att öva en växande krigsorganisation samt de långa ledtiderna för beslut om miljötillstånd.

Pål Jonson (M)

Jan R Andersson (M)

Alexandra Anstrell (M)

Jörgen Berglund (M)

Jessika Roswall (M)